

Slávka Krížová

Kúpyschopnosť obyvateľstva v Slovenskej republike

Purchasing power of population in the Slovak Republic

Abstract *The article is focused on disposable income that a consumer has at disposal for all expenditures related to particular items of consumer basket. Decision of consumer demand about particular items of consumer basket is influenced to substantial extent specially by purchasing power of population. It is mainly determined by level and development of net money incomes and expenditures. Crucial factors that influence net income of population therefor also their purchasing power are: employment, education and moreover economic power of particular regions in the Slovak Republic. Consumer expenditures structure of Slovak households have not changed significantly over analysed period. Highest expenditures are spend on foodstuff, beverages, tobacco and housing. The employees of Information and communication sector and Financial and insurance activities have largest purchasing power. From regional point of view the highest purchasing power was in Bratislava region and on the contrary lowest in Prešov region.*

Keywords *purchasing power – disposable income – consumer expenditures - wage*

Abstrakt Príspevok je zameraný na analýzu disponibilného príjmu, ktorý má k dispozícii spotrebiteľ pre všetky výdavky súvisiace s jednotlivými zložkami spotrebného koša. Rozhodovanie spotrebiteľa pri dopyte po jednotlivých zložkách spotrebného koša je v značnej miere ovplyvňované práve kúpyschopnosťou obyvateľstva. Táto je určovaná hlavne úrovňou a vývojom čistých peňažných príjmov a výdavkov. Rozhodujúcimi faktormi ovplyvňujúcimi čisté príjmy obyvateľstva a teda aj ich kúpnu silu sú zamestnanie, vzdelanie, vek a aj ekonomická sila jednotlivých regiónov SR. Štruktúra spotrebných výdavkov slovenských domácností sa v priebehu analyzovaného obdobia výrazne nemenila. Najvyššie výdavky sú vynaložené na potraviny, nápoje a tabak a na bývanie. Najvyššou kúpyschopnosťou disponujú zamestnanci odborov „Informácie a komunikácia“ a „Finančné a poisťovacie činnosti“. Z regionálneho hľadiska najvyššia kúpyschopnosť obyvateľstva bola v Bratislavskom kraji, najnižšia v Prešovskom kraji.

Kľúčové slová: kúpyschopnosť - disponibilný príjem - spotrebné výdavky - mzda

Kúpna sila je uznávaným meradlom pre posúdenie spotrebiteľského potenciálu obyvateľstva, ktorý sa výraznou mierou podieľa na kvalite ich života. Kúpyschopnosť je meradlom disponibilného príjmu (vrátane všetkých prijatých štátnych dávok) po odrátaní daní a charitatívnych príspevkov a vyjadruje množstvo finančných prostriedkov, ktoré má k dispozícii spotrebiteľ pre všetky výdavky súvisiace s jednotlivými zložkami spotrebného koša. Môže sa meniť v závislosti od poklesu, alebo nárastu cien (je nepriamo úmerná cenovej

hladine), alebo od poklesu, alebo nárastu inflácie (Križová, 2007). Vyšší reálny príjem znamená vyššiu kúpnu silu, pretože reálny príjem sa vzťahuje na príjmy očistené o infláciu. V prípade, že ekonomika krajiny expanduje, dôvera spotrebiteľov je vyššia, spotrebiteľia nakupujú viac. Pokles cien zvyšuje kúpnu silu obyvateľstva, v prípade inflácie však kúpna sila klesá (Križová, 2008).

Na spotrebiteľské preferencie týkajúce sa potravín ako aj ostatných zložiek spotrebného koša vplyvajú nasledovné faktory a mechanizmy: ekonomické, demografické, sociálne, emočné a politické (Štitková, 2009). Rozhodujúcimi hnacími silami, ktoré môžu vyvolať zmeny v spotrebiteľskom správaní sú: rast príjmov, redukcia veľkosti domácností, zmeny v demografickom vývoji obyvateľstva SR, zmeny životného štýlu, potravinové aféry, rast záujmu o zdravie, pohodu a etiku (Božík, 2008).

Rozhodovanie spotrebiteľa pri dopyte po jednotlivých zložkách spotrebného koša je v značnej miere ovplyvňované práve kúpyschopnosťou obyvateľstva. Táto je určovaná hlavne úrovňou a vývojom čistých peňažných príjmov a výdavkov (Vidová, 2015). Rozdiely v kúpnej sile obyvateľstva SR sa zvyšujú. Môže za to hlavne doznievajúca ekonomická kríza, ktorej dôsledkom je aj prehľbovanie regionálnych rozdielov v kúpyschopnosti obyvateľstva v jednotlivých okresoch Slovenska (GfK, 2014).

Ocenenie práce zamestnancov v poľnohospodárstve a v potravinárstve v porovnaní s ostatnými odvetviami národného hospodárstva bolo a je stále nižšie. Zamestnanci v poľnohospodárstve patria, podľa priemernej mesačnej mzdy, k sociálne slabšej skupine zamestnancov s tendenciou výrazného zhoršovania ich príjmového postavenia. Priemerné mzdy v poľnohospodárstve sa pohybujú už dlhodobo len mierne pod úrovňou 80 % miezd v hospodárstve SR. Ocenenie pracovníkov v potravinárstve bolo vyššie ako v poľnohospodárstve a podiel priemernej mzdy v tomto odvetví dosahoval takmer 90 % priemernej mzdy hospodárstva SR (Chrastinová, Z., 2015).

Metodický postup

V príspevku sa hodnotil vývoj ekonomických ukazovateľov určujúcich kúpnu silu obyvateľstva SR v priebehu rokov 2009 – 2013. Kúpyschopnosť bola posudzovaná na základe analýzy relevantných údajov získaných zo Štatistického úradu SR - verejne dostupnej databázy Slovstat. Pri riešení sa použili základné matematicko-štatistické metódy, analýza a syntéza, komparácie, indexová metóda. Miera rizika chudoby bola vypočítaná ako podiel osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou 60 % národného mediánu ekvivalentného príjmu. Ekvivalentný disponibilný príjem sa vypočítal tak, že disponibilný príjem domácnosti sa vydělil ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Tento príjem bol potom priradený každému členovi domácnosti. Ďalšími informačnými zdrojmi pri vypracovaní príspevku boli prieskum agentúry GfK a analýza Unicredit Banky.

Vlastná práca**Príjmy a výdavky**

V roku 2013¹, rovnako ako v predchádzajúcom roku, medziročne vzrástli čisté peňažné príjmy domácností úhrnom o 1 %, avšak s nižšou dynamikou rastu (0,3 p.b.). Po troch rokoch rastu bol zaznamenaný pokles čistých peňažných výdavkov a spotrebných výdavkov domácností rovnako o 0,6 %. Výdavky domácností na potraviny, nápoje a tabak rástli už štvrtý rok, pričom v roku 2013 s nižšou dynamikou rastu (0,5 p.b.). Potraviny a nealkoholické nápoje rástli rýchlejšie, ako alkoholické nápoje a tabak.

Vývoj príjmov a výdavkov domácností SR*Incomes and expenditures development of households in the Slovak Republic***Tab. 1**

Príjmy a výdavky podľa klasifikácie COICOP ¹	Index 2009/08	Index 2010/09	Index 2011/10	Index 2012/11	Index 2013/12
Čisté peňažný príjmy úhrnom ²	99,7	99,5	103,7	101,3	101,0
Čisté peňažné výdavky ³	94,4	100,4	104,2	100,6	99,4
Spotrebné výdavky ⁴	93,7	101,1	104,4	101,1	99,4
Potraviny a nealkoholické nápoje ⁵	92,4	103,4	102,7	103,1	102,5
Alkoholické nápoje a tabak ⁶	99,5	113,9	99,6	100,6	101,1
Potraviny, nápoje, tabak ⁷	93,1	104,6	102,3	102,8	102,3

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP, Údaje za rok 2013 simulované ⁸

Vypracoval: NPPC - VÚEPP ⁹

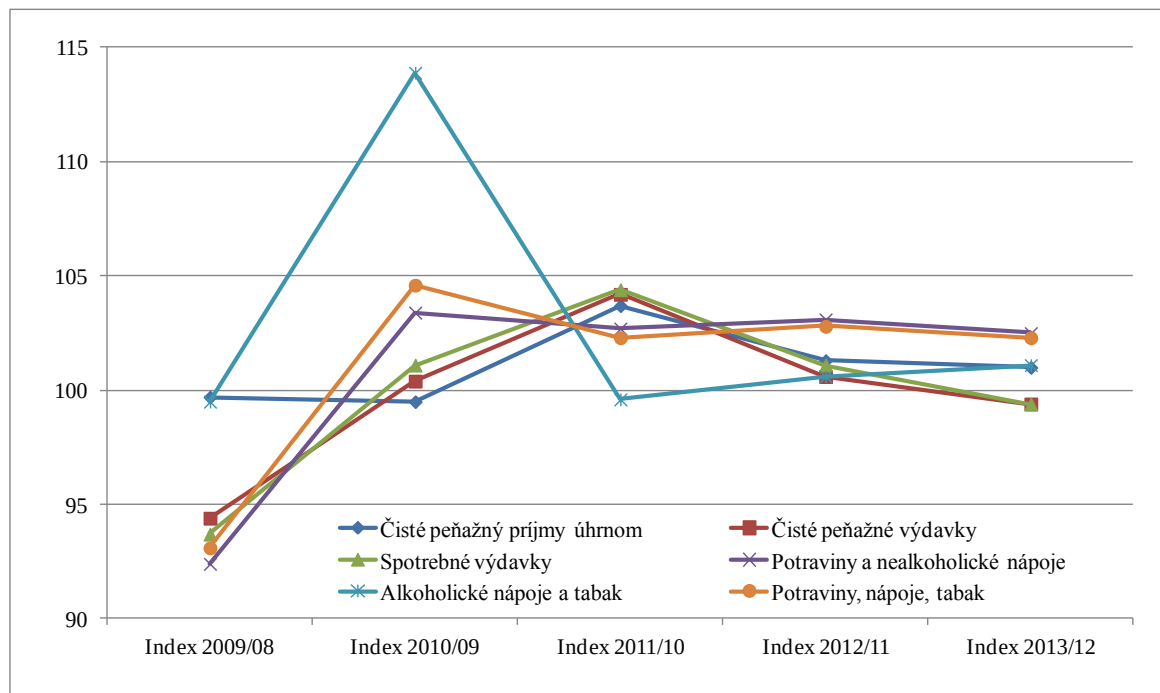
1/ Incomes and expenditures by COICOP classification, 2/ Total net money incomes, 3/ Net money expenditures, 4/ Consumption expenditures, 5/ Food and non-alcoholic beverages, 6/ Alcoholic beverages and tobacco, 7/ Food, beverages, tobacco, 8/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics, simulated data for the year 2013, 9/ National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

¹ Údaje za rok 2013 simulované

Indexy medziročných zmien príjmov a výdavkov domácností SR

Year-over-year comparison of incomes and expenditures changes of households in the Slovak Republic

Graf 1

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP ¹

Vypracoval: NPPC - VÚEPP ²

1/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics;

2/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

Podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak bez verejného stravovania na celkových spotrebných výdavkoch sa v roku 2013 zvýšil na 28,94 % (o 0,83 p. b.). Podiel výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje vzrástol o 0,78 p. b. a podiel výdavkov za alkoholické nápoje a tabak klesol o 0,05 p. b. Vzhľadom na skutočnosť, že podiel výdavkov obyvateľstva na potraviny, nápoje a tabak je zároveň aj indikátorom posudzujúcim kvalitu života a kúpyschopnosť, je hodnotenie tohto ukazovateľa nepriaznivé a môže viesť k zhoršeniu stravovacích návykov obyvateľstva.

Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch v %

Share of food, beverages and tobacco in consumption expenditures (in %)

Tab. 2

Podiel potravín, nápojov a tabaku na spotrebných výdavkoch (%) ¹	2009	2010	2011	2012	2013
Potraviny a nealkoholické nápoje ²	24,23	24,80	24,39	24,87	25,65
Alkoholické nápoje a tabak ³	3,03	3,41	3,25	3,24	3,29
Potraviny, nápoje, tabak ⁴	27,26	28,21	27,64	28,11	28,94

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP, Údaje za rok 2013 simulované ⁵

Vypracoval: NPPC – VÚEPP ⁶

1/ Share of food, beverages and tobacco in consumption expenditures, 2/ Food and non-alcoholic beverages, 3/ Alcoholic beverages and tobacco, 4/ Food, beverages, tobacco, 5/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics, simulated data for the year 2013, 6/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

V slovenských domácnostiach platí princíp, čím nižší príjem, tým vyšší podiel výdavkov na potraviny a častejšia substitúcia drahých potravín lacnejšími. Existujú skupiny obyvateľstva, ktoré musia vydávať za potraviny zo svojho mesačného rozpočtu viac ako 40 %. Nakupujú menej potravín podporujúcich ochranu zdravia (ovocie, zelenina) a viac energeticky bohatších potravín (tuky, oleje, biely chlieb, cukor a pod.)

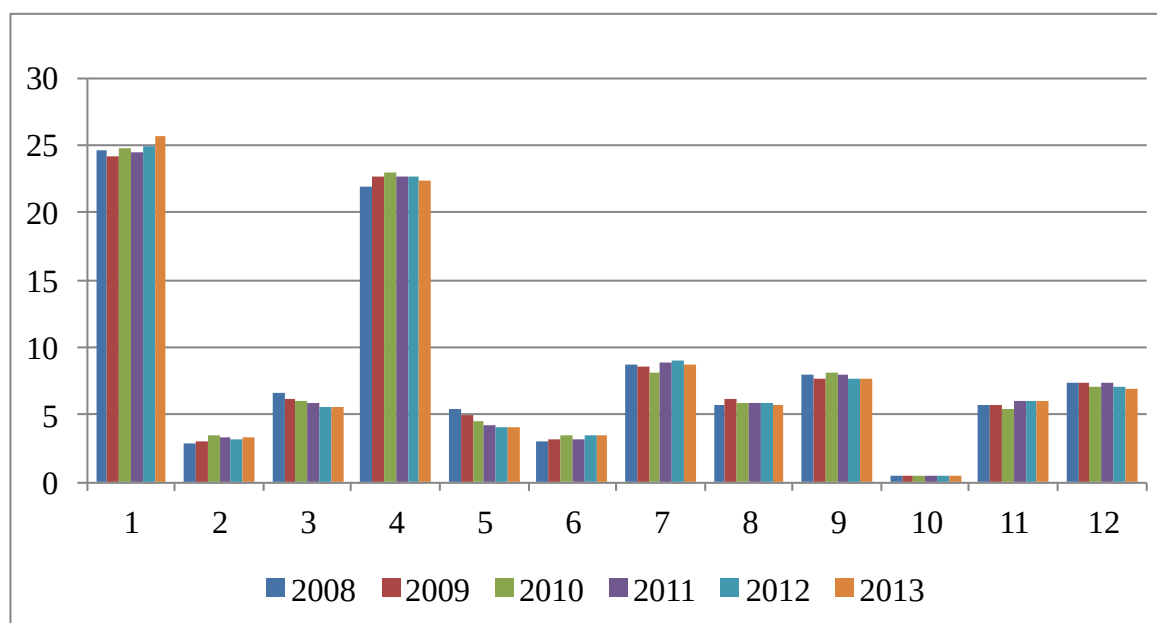
Štruktúra spotrebných výdavkov slovenských domácností sa v priebehu analyzovaného obdobia výrazne nemenila. Najvyššie výdavky sú vynaložené na potraviny, nápoje a tabak, kde je zaznamenaný rastúci trend. Druhý najvyšší podiel tvoria výdavky na bývanie, ktoré však v posledných troch rokoch vykázali klesajúci trend.

Presun spotrebných výdavkov od základných potrieb (potraviny, oblečenie) na také ako využitie voľného času, doprava, cestovanie a pod, pozorovaný v krajinách EÚ-15, nie je v SR všeobecne pozorovaný, vyskytuje sa len v nízkom počte lepšie situovaných domácností. V základnej štruktúre spotrebných výdavkov súkromných domácností sa zvýšil hlavne podiel výdavkov za potraviny a nealkoholické nápoje. Výdavky na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a palivá poklesli, ostatné druhy výdavkov zostali na tej istej úrovni, výrazne sa nemenili.

Medziročné zmeny v základnej štruktúre spotrebných výdavkov súkromných domácností v rokoch 2008-2013

Year-over-year changes in basic structure of consumption expenditures of private households during years 2008-2013

Graf 2

1-Potraviny a nealkoholické nápoje, 2-Alkoholické nápoje a tabak, 3-Odievanie a obuv, 4-Bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá, 5-Nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba bytu, 6-Zdravotníctvo, 7-Doprava, 8-Pošty a telekomunikácie, 9-Rekreácia a kultúra, 10-Vzdelávanie, 11-Hotely, kaviarne a reštaurácie, 12-Rozličné tovary a služby

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP, údaje za rok 2013 simulované¹³

Vypracoval: NPPC – VÚEPP¹⁴

1/ Food and non-alcoholic beverages, 2/ Alcoholic beverages and tobacco, 3/ Clothing and footwear, 4/ Housing, water, electricity, gas and fuels, 5/ Furniture, household equipment and regular maintenance of the flat, 6/ Health service, 7/ Transport, 8/ Post office and telecommunications, 9/ Recreation and culture, 10/ Education, 11/ Hotels, coffee-houses and restaurants, 12/ Miscellaneous goods and services, 13/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics, simulated data for the year 2013, 14/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

K nárastu výdavkov na potraviny a nealkoholické nápoje v roku 2013 prispel hlavne nárast výdavkov na zeleninu, vrátane zemiakov, mäso, ovocie, tabak, mlieko, syry, vajcia a chlieb a obilniny. Výdavky klesli hlavne pri káve, čaji a kakau, alkoholických a nealkoholických nápojoch.

Hoci väčšina domácností v SR má zabezpečený prístup k bezpečným potravinám v dostatočnom množstve a finančne dostupnej forme, domácnosti SR vydávajú na potraviny a nealkoholické nápoje v priemere až 28,9 % (2013) svojich spotrebných výdavkov, čo v porovnaní s priemerom EÚ-27 predstavuje jeden z najvyšších podielov. Ohrozené sú najmä sociálne slabé rodiny a obyvateľstvo ohrozené rizikom chudoby.

Miera rizika chudoby

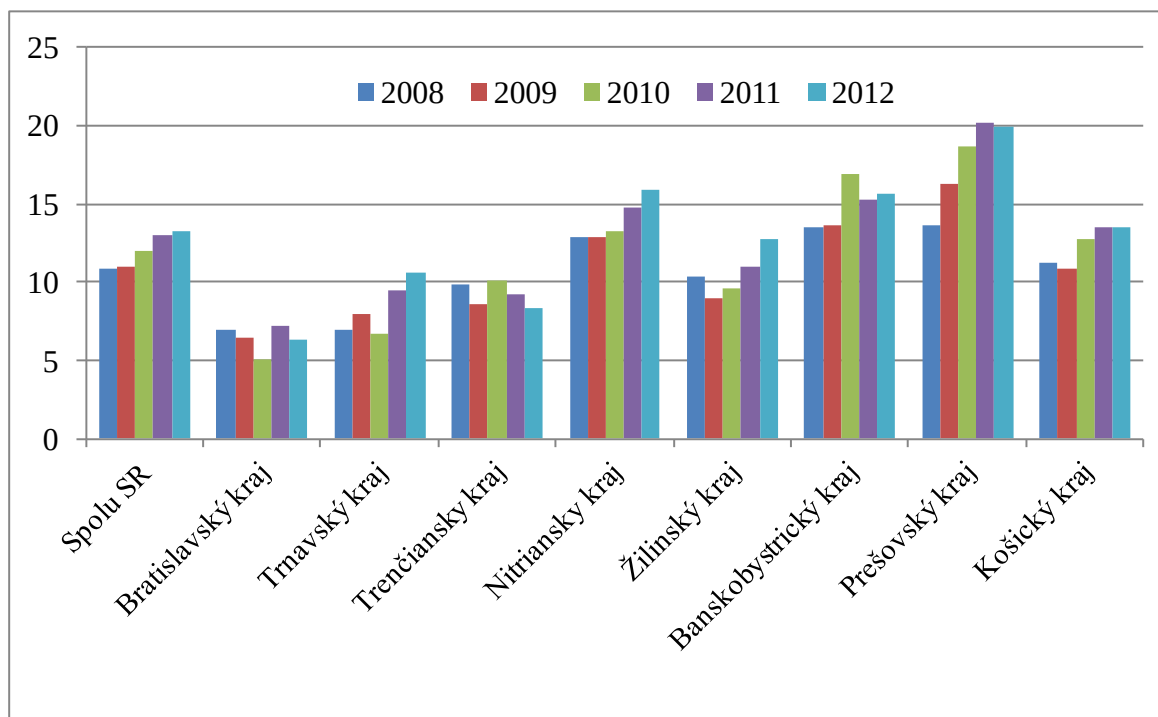
Podľa ŠÚ SR bolo v roku 2012 (posledný dostupný údaj) ohrozených rizikom chudoby 13,2 % obyvateľov Slovenska (medziročný nárast o 0,2 p. b., v porovnaní s rokom 2008 nárast o 2,3 p. b.). Podľa najčastejšieho statusu aktivity, miera rizika chudoby bola v danom roku najvyššia v prípade nezamestnaných (44,6 %). Podiel dôchodcov ohrozených rizikom chudoby bol 7,7 % a podiel pracujúcich ohrozených rizikom chudoby bol 6,2 %. Podľa typu domácností sú chudobou na Slovensku ohrozované najmä domácnosti dvoch dospelých s 3 a viac závislými deťmi (35,1 %) a domácnosti jedného rodiča s najmenej 1 závislým dieťaťom (27,5 %).

Z regionálneho hľadiska najviac obyvateľstva ohrozeného rizikom chudoby bolo zaznamenané v Prešovskom kraji, kde v roku 2012 rizikom chudoby trpelo až 19,9 % obyvateľstva. Naopak, najmenej obyvateľstva ohrozeného rizikom chudoby bolo v Bratislavskom kraji, kde rizikom chudoby bolo ohrozených 6,3 % obyvateľstva. Negatívnym javom je, že miera rizika chudoby na Slovensku má celkovo vzrastajúci charakter.

Miera rizika chudoby podľa krajov v rokoch 2008-2013

Risk of poverty rate by counties in the years 2008-2013

Graf 3

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP, údaje za rok 2013 simulované ¹

Vypracoval: NPPC – VÚEPP ²

1/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics, simulated data for the year 2013

2/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

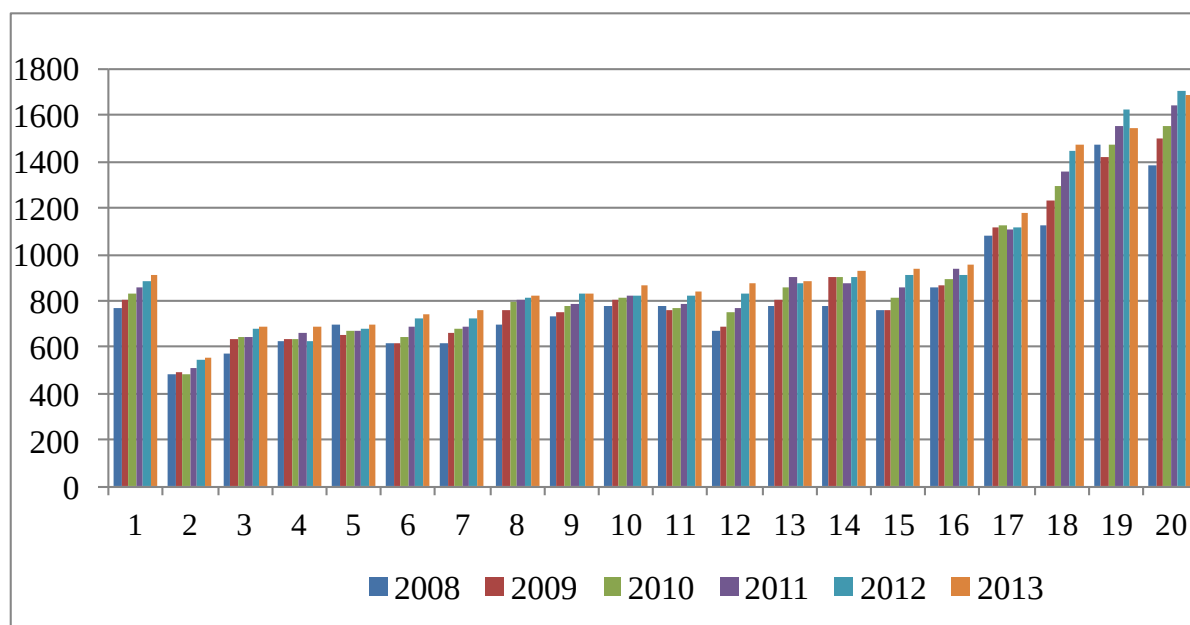
Kúpyschopnosť a mzda

Kúpyschopnosť obyvateľstva je diferencovaná aj podľa výšky nominálnej priemernej mzdy. Zo štruktúry priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca podľa ekonomických činností (SK NACE Rev. 2) vyplýva, že najviac zarábajú zamestnanci odborov „Informácie a komunikácia“, „Finančné a poisťovacie činnosti“ a „Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu“, kde priemerná nominálna mzda v roku 2013 dosiahla 1 690 € (185 % priemernej mzdy), 1 548 € (170 % priemernej mzdy) a 1 471 € (161 % priemernej mzdy).

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnaných osôb v hospodárstve SR v rokoch 2008 -2013

Average gross nominal monthly earnings of employed persons in economy of the Slovak Republic in the years 2008-2013

Graf 4

1-Hospodárstvo SR úhrnom, 2-Ubytovacie a stravovacie služby, 3-Ostatné činnosti, 4-Administratívne a podporné služby, 5-Umenie, zábava a rekreácia, 6-Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, 7-Vzdelávanie, 8-Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov, 9-Stavebníctvo, 10-Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov, 11-Doprava a skladovanie, 12-Zdravotníctvo a sociálna pomoc, 13-Činnosti v oblasti nehnuteľností, 14-Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie, 15-Priemyselná výroba, 16-Ťažba a dobývanie, 17- Odborné, vedecké a technické činnosti, 18-Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, 19-Finančné a poisťovacie činnosti, 20-Informácie a komunikácia

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP ²¹

Vypracoval: NPPC – VÚEPP ²²

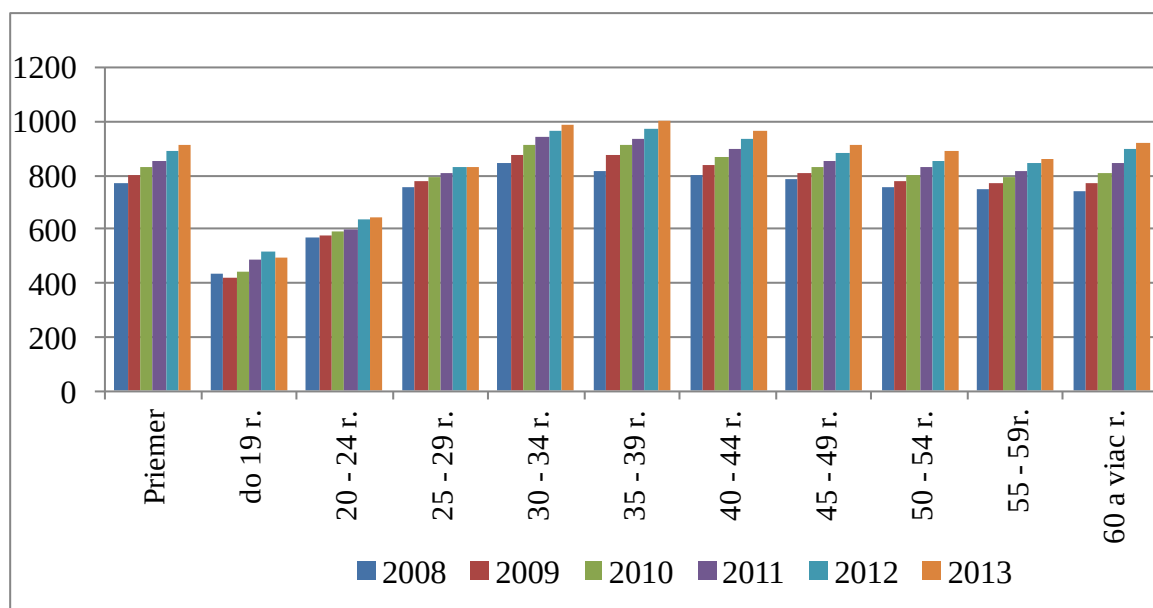
1/ Economy of the Slovak Republic in total, 2/ Accommodation and food services, 3/ Other activities, 4/ Administrative and support services, 5/ Arts, entertainment and recreation, 6/ Agriculture, forestry and fishing, 7/ Education, 8/ Water supply, cleaning and distribution of sewerage water, waste removal, 9/ Construction, 10/ Wholesale and retail, repair of motor vehicles and motorcycles, 11/ Transport and storage, 12/ Health service and social aid, 13/ Real estate activities, 14/ Public administration and defence; compulsory social security, 15/ Manufacturing, 16/ Mining and quarrying, 17/ Professional, scientific and technical activities, 18/ Electricity, gas, steam and air conditioning supply, 19/ Financial and insurance activities, 20/ Information and communication, 21/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics, 22/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

Zo štruktúry priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca podľa vekových skupín vyplýva, že najviac zarábajú zamestnanci v kategórii od 35 do 39 rokov, kde priemerná nominálna mzda v roku 2013 dosiahla 1 003 € (106 % priemernej mzdy). Priemerná nominálna mzda má vo všetkých vekových skupinách vzrastajúci trend.

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnaných osôb podľa vekových skupín v rokoch 2008 -2013

Average gross nominal monthly earnings of employed persons by age groups in the years 2008-2013

Graf 5

Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP ¹

Vypracoval: NPPC – VÚEPP ²

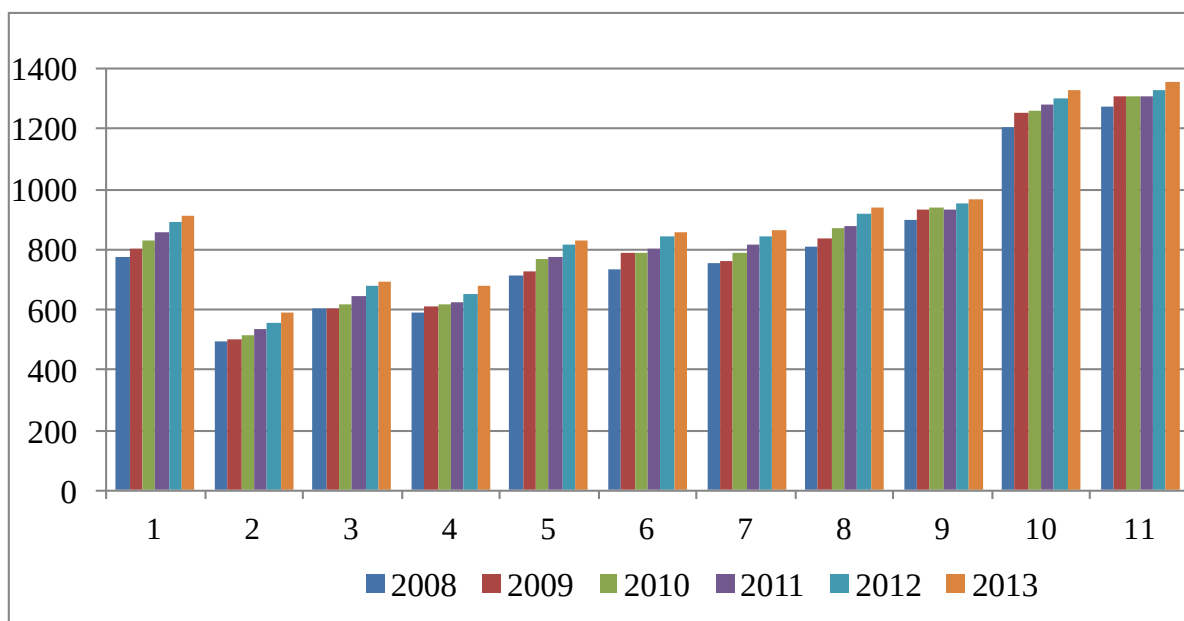
1/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics, 2/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

Zo štruktúry priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca podľa vzdelania vyplýva, že najviac zarábajú zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním 2. a 3. stupňa, kde priemerná nominálna mzda v roku 2013 dosiahla 1 355 € (146 % priemernej mzdy) a 1 331 € (142 % priemernej mzdy). Naopak, najmenej zarábajú zamestnanci so základným vzdelaním, ich priemerná nominálna mzda v roku 2013 dosiahla len 587 € (61 % priemernej mzdy).

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnaných osôb podľa vzdelania v rokoch 2008 -2013

Average gross nominal monthly earnings of employed persons by education in the years 2008-2013

Graf 6

1-Priemer, 2-Základné, 3-Učňovské bez maturity, 4-Stredné bez maturity, 5-Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou, 6-Úplné stredné všeobecné, 7-Úplné stredné odborné, 8-Vyššie odborné, 9-Vysokoškolské - 1. stupeň, 10-Vysokoškolské - 2. stupeň, 11-Vysokoškolské - 3. stupeň

12-Prameň: ŠÚ SR, prepočty VÚEPP

13-Vypracoval: NPPC – VÚEPP

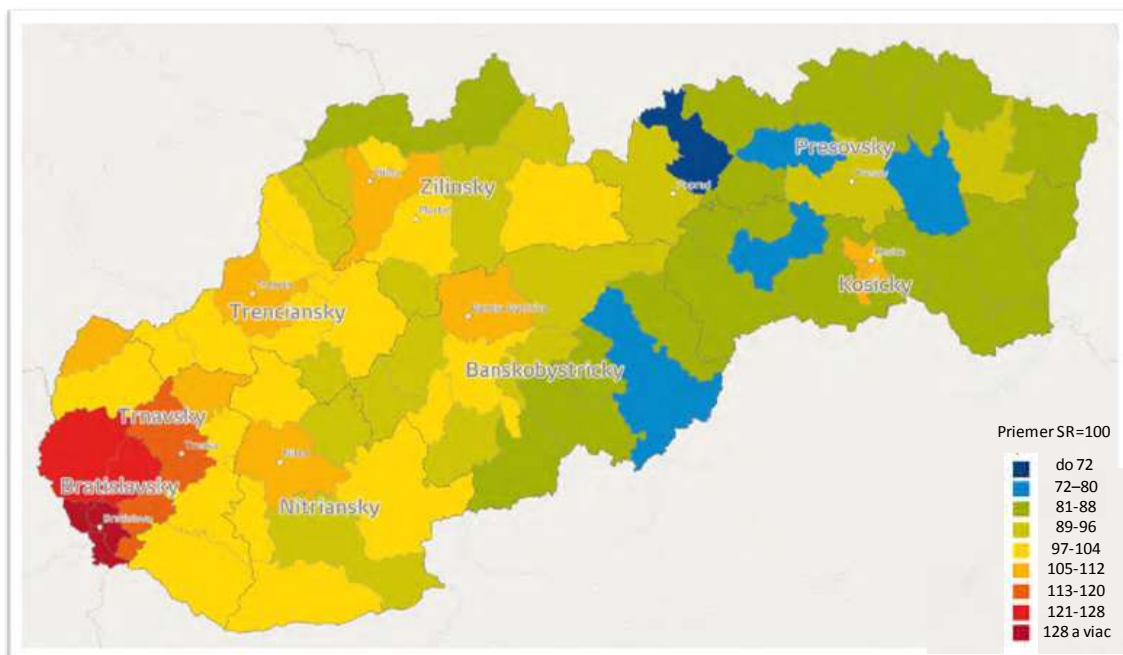
1/ Average, 2/ Basic, 3/ Vocational without school-leaving exam, 4/ Secondary without school-leaving exam, 5/ Secondary vocational with school-leaving exam, 6/ Secondary general, 7/ Secondary vocational, 8/ Higher professional, 9/ University – 1st degree, 10/ University – 2nd degree, 11/ University – 3rd degree, 12/ Source: Statistical Office of the Slovak Republic, calculations of Research Institute of Agricultural and Food Economics, 13/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

Rozdiely v kúpnej sile obyvateľstva SR sa zvyšujú. Môže za to hlavne doznievajúca ekonomická kríza, ktorej dôsledkom je aj prehlbovanie regionálnych rozdielov v kúpyschopnosti obyvateľstva v jednotlivých okresoch Slovenska.

Kúpyschopnosť obyvateľstva SR v roku 2013 podľa Agentúry GfK (index kúpnej sily na obyvateľa)

Purchasing power of population in the Slovak republic in the year 2013 by Agency GfK (Index of spending power per capita)

Mapa 1

Prameň: GfK Purchasing power international ¹

Vypracoval: NPPC – VÚEPP ²

1/ Source: GfK Purchasing power international

2/ Processed: National Agricultural and Food Centre - Research Institute of Agricultural and Food Economics

Podľa prieskumu agentúry GfK najvyššia kúpyschopnosť v roku 2013 bola v Bratislavskom kraji a hlavnom meste Bratislava, kde kúpyschopnosť presiahla 128 % priemernej kúpnej sily SR. Najnižšia kúpyschopnosť bola zistená v okresoch Kežmarok, Rimavská Sobota, Gelnica, Sabinov a Vranov nad Topľou, kde kúpyschopnosť dosiahla sotva 80 % kúpnej sily priemerného obyvateľa SR. Vyššie výdaje si mohli dovoliť obyvatelia väčších miest a ekonomicky silnejšie regióny.

Z analýzy Unicredit Banky vyplýva, že najviac si zo svojej čistej priemernej mesačnej mzdy dokážu kúpiť Holanďania, Briti a Luxemburčania. Naopak, najmenej zo svojej čistej priemernej mesačnej mzdy dokážu kúpiť Slováci, Maďari, Lotyš, Litovci, Bulhari a Rumuni.

Slovensko v tomto porovnávaní zaostáva za priemerom EÚ o približne polovicu. V praxi to znamená, že obyvatelia Slovenska si môžu dovoliť nakúpiť o zhruba 50 percent menej tovarov a služieb ako priemerný Európan (môžu si mesačne dovoliť nakúpiť tovary a služby v hodnote 645 €). V rámci stredoeurópskeho regiónu sú na tom horšie len Maďari, ktorí si za čistú mesačnú mzdu v priemere zaobstarajú tovary a služby v hodnote o 4 € nižšej. Česi spolu s Poliakmi si môžu dovoliť tovary a služby v hodnote až 730 €, resp. 764 €.

Pozitívne je, že za posledných 5 rokov rástla čistá mzda zamestnanca s priemernou mzdou v EÚ o 2,4 % ročne, pričom čistá mzda slovenského, českého, ale aj nemeckého zamestnanca rástla rýchlejšie, a to o 2,8 – 2,9 % ročne.

Záver

Rozhodovanie spotrebiteľa pri dopyte po jednotlivých zložkách spotrebného koša je ovplyvňované kúpyschopnosťou obyvateľstva, ktorá je určovaná hlavne úrovňou a vývojom čistých peňažných príjmov a výdavkov obyvateľstva SR. Rozhodujúcimi faktormi ovplyvňujúcimi čisté príjmy obyvateľstva a teda aj ich kúpnu silu sú zamestnanie (druh ekonomickej činnosti v ktorej sú obyvatelia zamestnaní), vzdelanie, vek a v neposlednom je to aj ekonomická sila jednotlivých regiónov SR.

U obyvateľstva SR bol pozorovaný nárast čistých príjmov domácností na osobu a rok, avšak s nižšou dynamikou rastu. Zároveň bol zistený pokles čistých peňažných výdavkov a spotrebných výdavkov, okrem výdavkov na potraviny, nápoje a tabak, ktoré narástli.

Štruktúra spotrebných výdavkov slovenských domácností sa v priebehu analyzovaného obdobia výrazne nemenila. Najvyššie výdavky sú vynaložené na potraviny, nápoje a tabak, druhý najvyšší podiel tvoria výdavky na bývanie. Presun spotrebných výdavkov od základných potrieb (potraviny, oblečenie) na také ako využitie voľného času, doprava, cestovanie a pod, pozorovaný len na nízkom počte lepšie situovaných domácností.

Najvyššou kúpyschopnosťou disponujú zamestnanci odborov „Informácie a komunikácia“, „Finančné a poisťovacie činnosti“ a „Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu“, zamestnanci od 30 do 39 rokov a zamestnanci s vysokoškolským stupňom vzdelania 2. a 3. stupňa, z regionálneho hľadiska najvyššia kúpyschopnosť obyvateľstva bola v Bratislavskom kraji, najnižšia v Prešovskom kraji.

Literatúra

- [1] BOŽÍK, M. a kol: Prognóza vývoja slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva a vidieka, VÚEPP Bratislava, 2008
- [2] CHRASTINOVÁ, Z. a kol.: Vybrané ekonomicko-sociálne aspekty rozvoja poľnohospodárstva a potravinárstva, NPPC-VÚEPP, štúdia č. 193/2015, ISBN 978-80-8058-601-0, 126 s.
- [3] GfK Purchasing power international, http://www.gfk-geomarketing.com/en/market_data/market_data_by_theme/gfk_purchasing_power.html
- [4] KRÍŽOVÁ, S.: Tvorba databázy príjmov obyvateľstva, výdavkov na spotrebu, spotreby a cien vybraných potravinárskych komodít a faktory ovplyvňujúce spotrebu potravín. Štúdia 125/2007. Bratislava: VÚEPP, 2007, s. 28. ISBN 978-80-8058-459-7
- [5] KRÍŽOVÁ, S.: Analýza spotrebiteľských cien vybraných druhov potravín. Štúdia 136/2008. Bratislava: VÚEPP, 2008, s. 35. ISBN 978-80-8058-479-5
- [6] ŠTITKOVÁ, O.: Vliv socio-ekonomických faktorů na spotřebu potravin. Výzkumná studie 2009. Praha: ÚZEI, 2009, s. 72. ISBN 978-80-86671-62-8

- [7] ŠÚ SR, <http://www.statistics.sk/pls/elisw/metainfo.explorer>
[8] VIDOVÁ, J.: Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivat 2015, ISSN 1336-5711, 1/2015

Došlo 13. 2. 2015

Kontaktná adresa

RNDr. Slávka Krížová

NPPC - Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva,
Trenčianska 55,
824 80 Bratislava
tel. 02 58243 368 e-mail slavka.krizova@vuepp.sk
